

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗАР
ПАРЛАМЕНТЫН СУДАЛГАА,
ХӨГЖЛИЙН ХҮРЭЭЛЭН

ДАМПУУРЛЫН ХЭРЭГ ҮҮСГЭСЭН ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ТАТВАР, НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ӨР БОЛОН ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ӨР, АВЛАГЫН ТАЛААРХ БУСАД ОРНЫ ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

Судалгааны төрөл:
Судалгааны код:
Огноо:

Харьцуулсан судалгаа
СТ-25/220
2025.05.02

ЗАХИАЛАГЧ:

УИХ-ын гишүүн П.Сайнзориг

Хянасан:

ПСХХ-ийн Эрдэмтэн нарийн бичгийн дарга Д.Онолт

Судалгаа удирдсан:

Судалгааны хэлтсийн дарга Г.Гэсэр

Судлаач:

И.Жаргалзаяабямба
Б.Оюун-Эрдэнэ

Улаанбаатар хот
2025

Агуулга

Хүснэгтийн жагсаалт.....	3
Товчилсон үгийн жагсаалт	3
Удиртгал	4
НЭГ. УЛС ОРНУУДЫН ДАМПУУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТУУД.....	5
1.1. Улс орнуудын дампуурлын тухай хууль болон түүний онцлог.....	5
1.2. Хуулийн этгээдийн төлбөрийн чадваргүй байдлыг тодорхойлох шалгуур	6
ХОЁР.УЛС ОРНУУДЫН ДАМПУУРЛЫН ХЭРЭГ ҮҮСГЭСЭН ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ТАТВАР, НИЙГМИЙН ДААТГАЛ, БУСАД ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ӨР ТӨЛБӨРИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ	9
2.1. Төлбөрийн чадваргүй болсон хуулийн этгээдийн өр барагдуулах дараалал.....	9
2.2. Татвар, нийгмийн даатгалын өртэй холбоотой зохицуулалтууд.....	12
2.3. Төрийн байгууллагын бусад өр төлбөртэй холбоотой зохицуулалтууд	13
Судалгааны үр дүн	14
НОМ ЗҮЙ	15

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1. Дампуурлын хуулийн зохицуулалт	6
Хүснэгт 2. Төлбөрийн чадваргүйд тооцох нөхцөл	7
Хүснэгт 3. Төлбөрийн чадваргүй байдал нь тогтоогдсон хуулийн этгээдийн өр барагдуулах дараалал	9
Хүснэгт 4. Дампуурлын хэрэг үүсгэсэн хуулийн этгээдийн татварын болон нийгмийн даатгалын өр төлбөрийн ангилал	12
Хүснэгт 5. Төрийн байгууллагын бусад өр төлбөрийн зохицуулалт	13

Товчилсон үгийн жагсаалт

ICLG	International Comparative Legal Guides
------	--

Удиртгал

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн П.Сайнзоригийн захиалгаар “Дампуурлын хэрэг үүсгэсэн хуулийн этгээдийн татвар, нийгмийн даатгалын өр болон төрийн байгууллагуудын өр, авлагын талаарх бусад орны эрх зүйн зохицуулалт” сэдэвт судалгааг Улсын Их Хурлын Тамгын газрын дэргэдэх Парламентын судалгаа, хөгжлийн хүрээлэнд гүйцэтгэв.

Судалгааны зорилго: Улс орнуудын дампуурлын хэрэг үүсгэсэн хуулийн этгээдийн татварын болон нийгмийн даатгалын өр, бусад төрийн байгууллагын өр авлагын зохицуулалтыг харьцуулан судлах.

Судалгааны хамрах хүрээ: Судалгаанд Америкийн Нэгдсэн Улс (цаашид Америк), Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс (цаашид Герман), Бүгд Найрамдах Франц Улс (цаашид Франц), Шведийн Хаант Улс (цаашид Швед), Бүгд Найрамдах Энэтхэг Улс (цаашид Энэтхэг), Бүгд Найрамдах Индонез Улс (цаашид Индонез) улсуудын дампуурлын хэрэг үүссэн хуулийн этгээдийн татварын болон нийгмийн даатгалын өр, авлагын зохицуулалтыг судална.

Судалгааны ажлын бүтэц: Судалгааны тайлан үндсэн хоёр хэсэгтэй байна. Үүнд:

1. Улс орнуудын дампуурлын тухай хуулийн зохицуулалт
2. Дампуурлын хэрэг үүсгэсэн хуулийн этгээдийн татвар, нийгмийн даатгал болон төрийн байгууллагын өрийн зохицуулалт

Судалгааны арга зүй: Судалгааг тухайн улсын холбогдох хууль тогтоомж болон олон улсын байгууллагуудаас эмхлэн нийтэлсэн судалгаа, зөвлөмж, болон бусад мэргэжлийн байгууллага, эрдэмтэн судлаачдын бүтээлд судалгааны удирдамжид заасан чиглэлийн дагуу холбогдох мэдээллийг харьцуулан судлах, нэгтгэн дүгнэх арга зүйг ашиглан гүйцэтгэв.

Түлхүүр үг: Дампуурлын тухай хууль, хуулийн этгээд, татварын өр, нийгмийн даатгалын өр, төрийн байгууллагуудын өр, авлага.

Key words: Bankruptcy law, legal Entity, Tax Liabilities, Social Security Liabilities, Government Agencies' Debts and Receivables.

НЭГ. УЛС ОРНУУДЫН ДАМПУУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТУУД

1.1. Улс орнуудын дампуурлын тухай хууль болон түүний онцлог

Дампуурлын ажиллагаа гэж хариуцагчийн санхүүгийн хүндрэлийг шийдвэрлэх зорилгоор эхлүүлсэн ажиллагаа бөгөөд энэ нь албан болон албан бус хэлбэртэй байж болно. Албан ажиллагаа нь Дампуурлын тухай хуулийн дагуу хийгдэх ба дампуурлын хэрэг гүйцэтгэх болон хариуцагчийг дахин хөрөнгөжүүлэх ажиллагаанууд хамаардаг. Харин албан бус дампуурлын ажиллагаа нь Дампуурлын хуулийг удирдлага болгох шаардлагагүй ба нэхэмжлэгч болон хариуцагч хоорондын тохиролцоо болон эвлэрэх ажиллагааг хамаарна (Н.Баярмаа, 2017).

Судалгаанд авагдсан улс орнуудын дампуурлын үйл ажиллагаа, эрх зүйн зохицуулалт, онцлог байдлыг тоймлон үзье.

Америк: Холбооны түвшинд Дампуурлын тухай хууль¹ нь 1978 оноос хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа бөгөөд 1984, 1986, 1994, 2005 онуудад нэмэлт өөрчлөлт орсон. Тус хууль нь үндсэн 9 бүлгээс бүрдэх бөгөөд төлбөрийн чадваргүйд тооцон дампуурлын хэрэг үүсгэсэн хуулийн этгээдийг 7-р бүлэгт татан буулгах (Liquidation), 11-р бүлэгт дахин зохион байгуулах (Reorganization) үйл ажиллагааг зохицуулсан байдаг. Тус хуулиар шүүхийн хяналттайгаар албан ёсны үйл ажиллагааг зохицуулдаг бөгөөд хариуцагч болон нэхэмжлэгчдийн эрхийг хамгаалсан, төлбөрийн чадваргүй болсон хуулийн этгээдийг татан буулгахаас илүү дахин хөрөнгөжүүлэх, шинэ эхлэлийг дэмждэг хууль хэмээн тодорхойлсон байдаг (ICLG, 2024).

Герман: Төлбөрийн чадваргүй байдлын тухай хууль² нь 1994 онд батлагдаж 1999 оноос хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн. 2012, 2017, 2020, 2021 онуудад нэмэлт өөрчлөлтүүд орсон. Хуулийн 1-5 дугаар бүлэгт хуулийн этгээдийг татан буулгах, 6, 7 дугаар бүлэгт бүтцийн өөрчлөлтийн талаар зохицуулалтууд тусгагдсан байдаг. Төлбөрийн чадваргүй байдлын захиргааны ажилтнууд нэхэмжлэгчидтэй тогтмол уулзалт хийж, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны талаар мэдээлэл өгдөг. Харин төлбөрийн чадваргүй байдлын хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд дунд болон том хэмжээний компаниудын өмч хөрөнгөтэй холбоотой тохиолдолд шүүхээс нэхэмжлэгчдийн хороо (creditor's committee)-г томилох үүрэгтэй. Тус хуульд төлбөрийн чадваргүй байдлын албан ёсны хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа эхлэх үед олон нийтэд зарладаг тул компаниудын нэр хүндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүйн тулд санхүүгийн хямралаас гарах албан бус арга замыг илүүд үздэг. Дампуурлын хэрэг хянан шийдвэрлэх албан болон албан бус хэлбэрийг хуулиар аль алийг нь зөвшөөрдөг (ICLG, 2024).

Франц: Хуулийн этгээдийн дампуурлыг Арилжааны тухай хуулийн³ шинэчилсэн найруулгын VI боть (Book VI)-ын хүрээнд зохицуулдаг бөгөөд 2000 онд батлагдаж, 2005, 2008 онуудад нэмэлт өөрчлөлт орж 2021 онд Европын холбооны 2019/1023 дугаар удирдамжтай⁴ нийцүүлэн өөрчлөлт оруулсан. Тус шинэчлэлээр шүүхийн гадуурх хэлцлийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх, урьдчилсан болон албан ёсны дахин зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг хялбаршуулах зорилго бүхий шинэчлэлүүдийг хийсэн байна (ICLG, 2024). Тус хуулийн зургаадугаар боть (Book VI)-ын 1 дүгээр бүлэгт хуулийн этгээдийн бизнесийн хүндрэлээс урьдчилан сэргийлэх (Prevention of businesses difficulties), 2 дугаар бүлэгт хамгаалалтын журам (The safeguard procedure), 3 дугаар бүлэг дахин зохион байгуулах журам (The reorganization procedure), 4 дүгээр бүлэгт татан буулгах журам (The liquidation procedure)-ын

¹ Америк: Bankruptcy Code (1978) Хандах: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid%3AUSC-prelim-title11&saved=L3ByZWxpBUB0aXRzZTEuL2NoYXB0ZXI3%7CZ3JhbnVsZWlkOIVTQy1wcmVsaW0tdGl0bGUxMS1jaGFwdGVyNw%3D%3D%7C%7C%7C0%7Cfalse%7Cprelim&edition=prelim>

² Герман: Insolvency Code (1994 [2021]). Хандах: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_inso/englisch_inso.html

³ Франц: Commercial code (1807 [2021]). Хандах: <https://wipo.lex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf>

⁴ Европын Холбоо: Directive 2019/1023 on Restrictive and Insolvency. Хандах: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1023/oj/eng>

зохицуулалтууд тусгагдсан байна. Дампуурлын хэрэг хянан шийдвэрлэх албан болон албан бус хэлбэрийг хуулиар аль алийг нь зөвшөөрдөг. Францын хуулийн анхны хууль хариуцагчдад ээлтэй хуульд тооцогддог байсан. Гэвч 2005 оноос хойш төлбөрийн чадваргүй байдлын үйл ажиллагааны хүрээнд нэхэмжлэгчдийн эрхийг бэхжүүлэх хүрээнд хэд хэдэн нэмэлт өөрчлөлтүүд орсон байна (ICLG, 2024).

Швед: Шведийн дампуурлын үйл ажиллагааг хоёр төрлийн хуулиар зохицуулдаг. Үүнд Дампуурлын тухай хууль 1987 онд батлагдсан. Тус хуулиар хуулийн этгээдийг татан буулгах үйл явцыг зохицуулсан байдаг. Харин дахин зохион байгуулах, сэргээх, санхүүгийн хүндрэлээс гаргах үйл явцыг 2022 онд батлагдсан “Хуулийн этгээдийг дахин зохион байгуулах тухай” (Act on Company Restructuring) хуулиар тусад нь зохицуулдаг (CMS Legal, 2024).

Энэтхэг: Төлбөрийн чадваргүй байдал болон дампуурлын тухай хууль⁵ 2016 онд батлагдсан харьцангуй шинэ хууль бөгөөд тус хуулийн 4 дүгээр бүлэгт “Төлбөрийн чадваргүй байдал болон дампуурлын зөвлөл” (Insolvency and Bankruptcy Board of India)-тэй байхаар тусгагдсан. Энэ хүрээнд зөвлөлийг 2016 онд байгуулсан. Тус зөвлөл нь дампуурлын үйл явцыг хянах, зохицуулах, холбогдох дүрэм журмыг боловсруулж, хэрэгжилтийг хангах үүрэгтэй. Тус хуулийн 2 дугаар бүлгээр хуулийн этгээдийн төлбөрийн чадваргүйдэл болон дампуурлын үйл ажиллагааг зохицуулсан байдаг. Хуулийн этгээдийн дампуурлын үйл ажиллагаа эхлэхэд Нэхэмжлэгчдийн хороо (Committee of Creditors)-г байгуулах, цаашид тэдний олонхын саналаар шийдвэр гаргадаг. Энэ үйл явц нь илүү нэхэмжлэгчдэд ээлтэй орчныг дэмжих зорилготой юм (ICLG, 2024).

Индонез: Дампуурлын болон Өрийн төлбөрийг хойшлуулах тухай хууль⁶ 2004 онд батлагдсан бөгөөд 2 дугаар бүлгээр дампуурлын үйл ажиллагаа, 3 дугаар бүлгээр өр төлбөрийг хойшлуулах (дахин зохион байгуулах) үйл ажиллагааг зохицуулдаг. Тус хуулийг хариуцагчдаас илүү нэхэмжлэгчдэд ээлтэй гэж тодорхойлсон байдаг (ICLG, 2024).

Хүснэгт 1. Дампуурлын хуулийн зохицуулалт

Улс орнууд	Нэхэмжлэгч ээлтэй зохицуулалт (creditor-friendly)	Хариуцагч ээлтэй зохицуулалт (debtor-friendly)
Америк	√	√
Герман	√	
Франц	√	√
Швед	√	√
Энэтхэг	√	
Индонез	√	

Эх сурвалж: (ICLG, 2024)

1.2. Хуулийн этгээдийн төлбөрийн чадваргүй байдлыг тодорхойлох шалгуур

Улс орнууд дампуурлын ажиллагаа эхлүүлэх, хуулийн этгээдийг төлбөрийн чадваргүйд тооцох үндэслэлийг нийтлэг хоёр шалгуур үзүүлэлт (стандарт)-ээр тогтоодог. Үүнд:

1. **Мөнгөн урсгалын шалгуур** (cash flow test) хувьд өр төлбөрийг мөнгөн хөрөнгө болон түргэн хөрвөх чадвартай хөрөнгөөр цаг хугацаанд гүйцэтгэж чадахгүй болсон нөхцөлийг хэлнэ. Энэ стандартын давуу тал нь зээлдүүлэгчийн хувьд үүрэг гүйцэтгэгч төлбөрийн чадваргүй болсныг хялбархан тогтоох боломж олгож улмаар тэдгээрийн шаардлагыг хангах эд хөрөнгө устаж үгүй болоогүй ашиглагдаж байх хугацаанд төлбөрөө гаргуулах, дахин хөрөнгөжүүлэх ажиллагааг хугацаа алдалгүй эрт эхлүүлэхэд оршино (Н.Баярмаа, 2017, хууд. 3).

⁵ Энэтхэг: Insolvency and Bankruptcy Code (2016 [2021]). Хандах:

<https://www.indiacode.nic.in/handle/123456789/2154>

⁶ Индонез: Bankruptcy and Suspension of Obligation for Payment of Debts (2004 [2022]). Хандах:

<https://insolvencylawacademy.com/wp-content/uploads/2022/09/2004-Indonesia-Bankruptcy-Law-English.pdf?utm>

2. **Балансын шалгуур** (*balance sheet test*) өр төлбөр нь өөрийн хөрөнгөөс давсан буюу баланс дээрх ойлголтоор нь авч үздэг байна. Энэ стандартаар үүрэг гүйцэтгэгчийн төлбөрийн чадваргүйдлийг гагцхүү үүрэг гүйцэтгэгч өөрөө тодорхойлох боломжтой бөгөөд энэ тохиолдолд зээлдүүлэгчид хүсэлт гарган дампуурлын ажиллагаа эхлүүлэх боломж харьцангуй хумигдмал байх талтай. Түүнчлэн үүрэг гүйцэтгэгч энэ төрлийн төлбөрийн чадваргүйдлийг балансыг буруу тодорхойлох замаар бий болгох боломжтой. Улмаар нягтлан бодох бүртгэл, тайлан, санхүүгийн үзүүлэлтийг шалгах зэргээр хугацаа их шаарддаг тул дараа дараагийн ажиллагаа удаашрах сөрөг талтай (Н.Баярмаа, 2017).

Хүснэгт 2. Төлбөрийн чадваргүйд тооцох нөхцөл

Улс	Эрх зүйн зохицуулалт	Төлбөрийн чадваргүйд тооцох нөхцөл
Монгол Улс	Дампуурлын тухай хууль ⁷	4 дүгээр зүйлийн 4.1. Өөрийн хөрөнгийн 10-аас доошгүй хувьтай тэнцэх хэмжээний үүргээ хууль буюу гэрээнд заасан хугацаанд биелүүлэхгүй бол төлбөрийн чадваргүйд тооцно.
Америк	Дампуурлын тухай хууль ⁸	§ 101 (32): "Төлбөрийн чадваргүй" (insolvent) гэсэн нэр томъёо нь: Аж ахуйн нэгж (орон нутгийн захиргаа болон нөхөрлөлөөс бусад)-ийн төлбөрийн чадваргүй байдал нь "шударга" үнэлгээгээр (fair valuation), өр төлбөр нь нийт хөрөнгийн хэмжээнээс давсан санхүүгийн нөхцөл байдлыг хэлнэ.
Герман	Төлбөрийн чадваргүй байдлын тухай хууль ⁹	(§ 17) Төлбөрийн чадваргүй байдал: Өр төлбөрөө хугацаанд нь төлөх чадваргүй болсон нөхцөл. (§ 18) Төлбөрийн чадваргүй болох урьдчилсан нөхцөл: Хэрэв хариуцагч төлбөрийн хугацаа дуусах өдөр төлөх үүргээ биелүүлэх боломжгүй байх магадлалтай бол (урьдчилан таамаглах хугацаа 24 сар) (§ 19) Өрийн хэтрэлт (Overindebtedness): компанийн хөрөнгийн нийт дүн нь өр төлбөрийг бүрэн барагдуулах боломжгүй болсон, цаашид үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэхэд санхүүгийн хувьд хүндрэлтэй байх (тухайн нөхцөл байдлыг харгалзан дараагийн 12 сард оршин тогтнох магадлал өндөр биш бол) (CMS Germany, 2024);
Франц	Арилжааны тухай хууль ¹⁰	Хуулийн этгээд бэлэн мөнгө болон түргэн хөрвөх чадвартай хөрөнгөөр өр төлбөрөө хугацаанд нь төлж чадахгүй бол түүнийг төлбөрийн чадваргүй гэж үзнэ (ICLG, 2024).
Швед	Дампуурлын тухай хууль	Хуулийн этгээд өр төлбөрөө хугацаанд төлж чадахгүй нөхцөл байдал үүссэн ба энэ нь түр хугацааных биш бол хариуцагчийг төлбөрийн чадваргүй болсонд тооцно (Baker McKenzie, 2017).
Энэтхэг	Төлбөрийн чадваргүй байдал болон дампуурлын тухай хууль ¹¹	§ 5(12) Төлбөрийн чадвар алдагдах (default)- хуулийн этгээд нийт өр, эсхүл аль нэг өр төлбөрөө заасан хугацаанд төлөөгүй

⁷ Монгол Улс: Дампуурлын тухай хууль (1997) Хандах: <https://legalinfo.mn/mn/detail/244>

⁸ Америк: Bankruptcy Code (1978) Хандах: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid%3AUSC-prelim-title11&saved=L3ByZWxpbUB0aXRzZTEuL2NoYXB0ZXI3%7CZ3JhbnVsZWkOIVTQy1wcmVsaW0tdGI0bGUxMS1jaGFwdGVyNw%3D%3D%7C%7C%7C0%7Cfalse%7Cprelim&edition=prelim>

⁹ Герман: Insolvency Code (1994 [2021]). Хандах: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_inso/englisch_inso.html

¹⁰ Франц: Commercial code (1807 [2021]). Хандах: <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf>

¹¹ Энэтхэг: Insolvency and Bankruptcy Code (2016 [2021]). Хандах: <https://www.indiacode.nic.in/handle/123456789/2154>

		тохиолдлыг хэлнэ (<i>ibclaw.in, 2018</i>). Зөвхөн бодитоор төлбөрөө төлөөгүй эсэх (мөн үүнийг нотлох) гэдгийг гол болгодог (мөн тэнд)
Индонез	Дампуурал болон өр төлбөрийг хойшлуулах тухай хууль ¹²	§ 2(1) Хариуцагчийн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрх бүхий этгээд нь хоёр буюу түүнээс дээш, дор хаяж нэг өр төлбөрийг хугацаандаа төлөөгүй байх нөхцөл

Эх сурвалж: Судлаачийн боловсруулснаар.

Америкийн хувьд балансын шалгуур ашиглан хуулийн этгээдийн төлбөрийн чадваргүйг тодорхойлж байгаа бол бусад улсын хувьд мөнгөн урсгалын шалгуурыг ашиглаж байна. Харин Энэтхэг, Индонез улсууд нь нэг буюу түүнээс дээш өр төлбөрийг хугацаандаа төлөөгүй нөхцөл мөн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрх бүхий этгээдийн тоог харгалзана. Герман улсын хувьд дээрх хоёр шалгуурыг хослуулан ашиглаж байгаа нь онцлог байна.

¹² Индонез: Bankruptcy and Suspension of Obligation for Payment of Debts (2004). Хандах: <https://insolvencylawacademy.com/wp-content/uploads/2022/09/2004-Indonesia-Bankruptcy-Law-English.pdf?utm>

ХОЁР.УЛС ОРНУУДЫН ДАМПУУРЛЫН ХЭРЭГ ҮҮСГЭСЭН ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ТАТВАР, НИЙГМИЙН ДААТГАЛ, БУСАД ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ӨР ТӨЛБӨРИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

2.1. Төлбөрийн чадваргүй болсон хуулийн этгээдийн өр барагдуулах дараалал

Хуулийн этгээдийн дампуурлын үед өр төлбөрийг барагдуулах дараалал улс орнуудад харилцан адилгүй тогтоогдсон байдаг. Ихэвчлэн тэргүүн ээлжид дампуурлын үйл ажиллагааны зардал, шүүхийн хураамжийг төлж, дараа нь барьцаат болон давуу эрхтэй өр төлбөрүүд, эцэст нь баталгаагүй энгийн өр төлбөрүүдийг төлдөг зарчим түгээмэл байна.

Хүснэгт 3. Төлбөрийн чадваргүй байдал нь тогтоогдсон хуулийн этгээдийн өр барагдуулах дараалал

Улс	Эрх зүйн зохицуулалт	Өр төлбөр барагдуулах дараалал
Америк	Дампуурлын тухай хууль ¹³	<p>Дампуурлын тухай хуулийн 5 дугаар бүлгийн §507-д төлбөрийн чадваргүй байдлын нэхэмжлэлийн эрэмбийг тогтоосон байдаг. Хуулийн этгээдийн дампуурлын үед хуулийн §507, §726 дахь заалтуудын хүрээнд өр төлбөрийг дараах дарааллаар барагдуулна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баталгаатай өр төлбөрүүд 2. Давуу эрхтэй өр төлбөр: <ol style="list-style-type: none"> а) Хэрэг гүйцэтгэгчийн зардал б) Дампуурлын үйл ажиллагааны зардал с) Дампуурлын хэрэг эхэлснээс хойш үүссэн зардал д) Ажилтны цалин хөлс, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн өр е) Татварын өр, төрийн байгууллагын бусад өр төлбөр 3. Энгийн баталгаагүй өр төлбөр 4. Торгууль, шийтгэл, нөхөн төлбөр 5. Дээрх өр төлбөрийг барагдуулаад хөрөнгө үлдвэл хариуцагчид шилжүүлнэ.
Герман	Төлбөрийн чадваргүй байдлын тухай хууль ¹⁴	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Тусгай эрхтэй буюу барьцаат нэхэмжлэгчид (Separate satisfaction of pledgees) (§50):</i> Тухайлбал, үл хөдлөх хөрөнгө, авто машин болон хуульд заасан бусад барьцааны хэлбэрүүд 2. <i>Давуу эрхтэй нэхэмжлэгчид (preferential creditors) (§53-55):</i> Дампуурлын хэрэг үүссэний дараа бий болсон хуульд заасан аливаа өр төлбөр орно. Тухайлбал, төлбөрийн чадваргүй байдлын үйл ажиллагааны зардал, үргэлжлүүлэн гүйцэтгэж буй гэрээний үндсэн дээр бий болсон өр төлбөр гэх мэт) 3. <i>Энгийн нэхэмжлэгчид (insolvency creditors) (§38):</i> Дампуурлын хэрэг үүсэхээс өмнө бий болсон баталгаагүй өр төлбөрүүдийг ердийн зээлдүүлэгчдийн өр гэж

¹³ Америк: Bankruptcy Code (1978) Хандах: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid%3AUSC-prelim-title11&saved=L3ByZWxpbUB0aXRzZTEsL2NoYXB0ZXI3%7CZ3JhbnVsZWlkOIVTQy1wcmVsaW0tdGl0bGUxMS1jaGFwdGVyNw%3D%3D%7C%7C%7C0%7Cfalse%7Cprelim&edition=prelim>

¹⁴ Герман: Insolvency Code (1994 [2021]). Хандах: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_inso/englisch_inso.html

		<p>тодорхойлдог. Тухайлбал, татвар, цалин хөлс, нийгмийн даатгал,</p> <p>4. <i>Дараалал доогуур нэхэмжлэгчид (lower-ranking insolvency creditors) (§39): Дампуурлын үйл ажиллагааны явцад хуримтлагдсан хүүгийн төлбөрүүд.</i> Шүүхийн шийдвэрээр ногдуулсан торгууль, алданги болон хувьцаа эзэмшигчдийн зээл зэрэг орно.</p> <p>5. Хэрэв дээрх бүх өр барагдуулсны дараа үлдэгдэл хөрөнгө байвал хувьцаа эзэмшигчдэд үлдсэн хөрөнгийг хуваарилна (§199).</p>
Франц	Арилжааны тухай хууль ¹⁵	<p>L622-17, L641-13 дугаар заалтуудад хуулийн этгээдийн дампуурлын үйл ажиллагааны үед өр төлбөрийг барагдуулах дараалал, нэхэмжлэгчдийн давуу эрх зэрэг асуудлыг зохицуулдаг. Өр барагдуулах дараалал нарийн зохицуулалттай. Ерөнхийд нь тоймлон харуулбал:</p> <ol style="list-style-type: none"> Дампуурлын шүүхийн шийдвэр гарахаас өмнөх 60 хоногийн хугацаанд хуримтлагдсан ажилчдын цалин хөлс түүнтэй холбоотой зардал, тэтгэмж нь давуу эрхтэй нэхэмжлэл гэж тооцогдоно. (Хэрвээ дампуурлын хөрөнгөөр эдгээрийг барагдуулах боломжгүй бол, улсын цалингийн даатгалын байгууллага урьдчилан төлбөр хийж, ажилтнуудын нэхэмжлэлийн эрхийг шилжүүлэн авдаг). Мөн энэ ангилалд татварын өр хамаарна. Шүүхийн хураамж, үйл ажиллагааны зардал Дампуурлын хэрэг үүссэний дараах өр төлбөрүүд давуу эрхтэй <p>(Эдгээр өр төлбөрийг хугацаанд нь барагдуулаагүй бол, хэрэг үүсгэхээс өмнөх хугацааны баталгаатай болон баталгаагүй өрөөс давуу эрхтэй төлөгдөнө.)</p> <ol style="list-style-type: none"> Баталгаат нэхэмжлэгчид -дампуурлын өмнөх хугацааны (барьцаа хөрөнгө, үл хөдлөх хөрөнгөөр баталгаажсан өр төлбөр гэх мэт). Баталгаагүй нэхэмжлэгчид Хувьцаа эзэмшигчид: Зээлдүүлэгчдийн бүх өрийг бүрэн барагдуулсны дараа илүүдэл хөрөнгө үлдсэн тохиолдолд хувь нийлүүлсэн хөрөнгө буцаан олгогдоно (ICLG, 2024).
Швед	Давуу эрхийн тухай хууль (Rights of Priority Act) (CMS Legal, 2024)	<p>Швед улсын хувьд нэхэмжлэгчдийн эрэмбийг Давуу эрхийн тухай хуулийн дагуу дараах байдлаар тогтоосон байдаг.</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Тусгай давуу эрхтэй нэхэмжлэгчид (Creditors with specific right of priority):</i> Барьцаат баталгаа бүхий нэхэмжлэл (үл хөдлөх хөрөнгө, хөлөг онгоц, патент зэрэг барьцаа хөрөнгө бүхий нэхэмжлэгчид) <i>Ерөнхий давуу эрхтэй нэхэмжлэгчид (Creditors with general right of priority):</i> Дампуурлын ажиллагааны зардал, шүүгчийн томилсон хөрөнгийн хэрэг хариуцагчийн өр; Ажилтны цалин, түүнтэй адилтгах өр төлбөр (цалингийн баталгааны даатгалаар төлөгдөөгүй үлдсэн хэсэг) (мөн тэнд);

¹⁵ Франц: Commercial code (1807 [2021]). Хандах: <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/fr/fr199en.pdf>

		<p>(Шведэд татварын өрийг 2004 оноос өмнө ерөнхий давуу эрхэд хамруулдаг байсан боловч хүчингүй болгосон) (ICLG, 2024));</p> <p>3. <i>Энгийн нэхэмжлэгч (non-priority creditors)</i>: Давуу эрхгүй бүх баталгаагүй нэхэмжлэлүүд. Үүнд: татварын өр, хураамж болон түрээслэгчдийн түрээсийн төлбөр, хувьцаа эзэмшигчид зэрэг орох багтана. энгийн нэхэмжлэгчид зөвхөн давуу эрхтэй нэхэмжлэгчдийн шаардлага бүрэн хангагдсаны дараа үлдсэн хөрөнгөөс хувь хүртэх боломжтой байдаг (CMS Legal, 2024).</p> <p>Энгийн өрүүд давуу эрхтэй өрүүдийг бүрэн төлж дууссаны дараа хөрөнгийн үлдэгдлээс хувь тэнцүүлэн барагдана. Ихэнхдээ энгийн өр төлөгдөх хөрөнгө үлдэлгүй хаагддаг (CMS Legal, 2024).</p>
Энэтхэг	Төлбөрийн чадваргүй байдал болон дампуурлын тухай хууль ¹⁶	<p>Төлбөрийн чадваргүй байдал болон дампуурлын тухай хуулийн 53 дугаар бүлэгт хөрөнгийн хуваарилалтын талаар тусгасан байдаг бөгөөд Хуулийн этгээдийг татан буулгахтай холбоотой хөрөнгө худалдсанаас олсон орлогыг дараах дарааллаар хуваарилна.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дампуурлын ажиллагааны зардал – хэргийг хянан шийдвэрлэх, хэрэг гүйцэтгэгчийн цалин хөлс болон хуулийн дагуу үүссэн зардал багтана. 2. Баталгаат өр төлбөр 3. Татан буулгах ажиллагаа эхлэхээс өмнөх 24 сарын хугацаанд хуримтлагдсан ажилчдын цалин хөлс, ажилгүйдлийн тэтгэмж зэрэг өр төлбөр 4. Татан буулгах ажиллагаа эхлэхээс өмнөх 12 сарын хугацаанд хуримтлагдсан ажилчдаас бусад ажилтнуудын (жишээ нь захиргааны ажилтан) цалин хөлс болон бусад адилтгах төлбөр. 5. Баталгаагүй нэхэмжлэгчдийн өр төлбөр – энэ нь энгийн зээл буюу барьцаа хөрөнгөгүйгээр өгсөн зээлийн өрийг хэлнэ. 6. Татан буулгах ажиллагаа эхлэхээс өмнөх хоёр жилийн хугацаанд төрд (төрийн байгууллагад) төлөх ёстой өр төлбөр 7. Дээр дурдсан ангилалд хамаарахгүй аливаа үлдсэн өр, үүргүүд. 8. Давуу эрхтэй хувьцаа эзэмшигчдийн төлөх ногдол ашиг эсвэл хөрөнгийн өгөөж. 9. Энгийн хувьцаа эзэмшигчид болон нөхөрлөлийн хамтрагч нарын хөрөнгө оруулалт буцаан олгогдох эсэх, ногдол ашиг зэрэг
Индонез	Дампуурал болон өр төлбөрийг хойшлуулах тухай	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дампуурлын үйл ажиллагааны зардал, хэрэг гүйцэтгэгчийн хураамж 2. Давуу эрхтэй нэхэмжлэгчид – ажилчдын цалин хөлс, тэтгэмж, татварын өр,

¹⁶ Энэтхэг: Insolvency and Bankruptcy Code (2016 [2021]). Хандах: <https://www.indiacode.nic.in/handle/123456789/2154>

хууль ¹⁷ , Иргэний хууль ¹⁸	<p>3. Баталгаатай нэхэмжлэгчид – газар болон үл хөдлөх хөрөнгөөр баталгаажсан өр, бусад барьцаа хөрөнгөтэй өр төлбөр.</p> <p>4. Баталгаагүй нэхэмжлэгчид – барьцаагүй болон давуу эрхгүй өр төлбөр (ICLG, 2024).</p>
---	--

Эх сурвалж: Судлаачийн боловсруулснаар.

Улс орнуудын дампууралтай холбоотой зохицуулалтад өр төлбөр барагдуулах буюу хөрөнгө хуваарилах эрэмбийг тогтоосон байдаг. Ижил ангилалд байгаа өр төлбөрийг тэнцүү хуваарилах зарчмыг улс орнууд баримталж байна. Франц улсын хувьд Давуу эрхийн тухай хуулиар өр төлбөрийн эрэмбийг тогтоосон байдаг бол Энэтхэг улсын хувьд төрийн байгууллагын өр төлбөрийг эрэмбийн хувьд хойно оруулснаараа онцлог байна.

2.2. Татвар, нийгмийн даатгалын өртэй холбоотой зохицуулалтууд

Улс орнуудын дампуурлын тухай хуулийн зохицуулалтад татвар, нийгмийн даатгалын өр төлбөрийн талаар нийтлэг дараах зохицуулалтууд байна. Үүнд:

- ✓ Хуулийн этгээдийг төлбөрийн чадваргүйд тооцон, дампуурлын хэрэг үүсгэхэд татвар болон нийгмийн даатгалын асуудал эрхэлсэн байгууллагууд хуулийн дагуу албан ёсны нэхэмжлэлийг шүүхэд гаргах;
- ✓ Татан буулгах шийдвэр гарсан тохиолдолд хэрэг гүйцэтгэгч хариуцагчийн эд хөрөнгийг худалдан борлуулах замаар нэхэмжлэгчдээс мэдүүлсэн өр төлбөрийг хуульд заасан дараалал (Хүснэгт 3)-ын дагуу барагдуулах;
- ✓ Дахин зохион байгуулах шийдвэр гарсан бол өр барагдуулах төлөвлөгөөг боловсруулан батална. Өөрөөр хэлбэл, нэхэмжлэлийн бууралт, хугацаа хойшлуулалт, төлбөрийн нөхцөлүүдийг дахин төлөвлөх ба нэхэмжлэгчидтэй харилцан тохиролцож, зөвшөөрсний үндсэн дээр батална (улс орон бүрд дахин зохион байгуулалтын төлөвлөгөө боловсруулах батлах явц бага зэрэг ялгаатай байна).

Судалгаанд хамрагдсан улс орнуудын дампуурлын хэрэг үүсгэсэн хуулийн этгээдийн татвар болон нийгмийн даатгалын өр барьцаагүй төрийн нэхэмжлэлд тооцогддог. Зарим тохиолдолд давуу эрх олгосноор баталгаат нэхэмжлэлийн өмнө барагдуулдаг байна.

Хүснэгт 4. Дампуурлын хэрэг үүсгэсэн хуулийн этгээдийн татварын болон нийгмийн даатгалын өр төлбөрийн ангилал

Улс орнууд	Татварын өр	Нийгмийн даатгалын өр
Америк	Давуу эрхтэй	Давуу эрхтэй
Герман	Энгийн	Энгийн
Франц	Давуу эрхтэй	Энгийн (тодорхой нөхцөлтэй)
Швед	Энгийн	Энгийн (тодорхой нөхцөлтэй)
Энэтхэг	Ангилал доогуур	Давуу эрхтэй
Индонез	Давуу эрхтэй	Давуу эрхтэй

Эх сурвалж: Хүснэгт 3-т дурдсан эх сурвалжид үндэслэн судлаач боловсруулав.

Улс орнуудын хувьд, татварын өрийн ангиллыг харилцан адилгүй тогтоосон байна. Тухайлбал, Америк, Франц, Индонез улсууд татварын өрийг **давуу эрхтэй өр** төлбөрийн ангилалд оруулсан бөгөөд энгийн нэхэмжлэлийн өмнө төлөгдөхөөр зохицуулсан бол Герман,

¹⁷ Индонез: Bankruptcy and Suspension of Obligation for Payment of Debts (2004). Хандах:

<https://insolvencylawacademy.com/wp-content/uploads/2022/09/2004-Indonesia-Bankruptcy-Law-English.pdf?utm>

¹⁸ Индонез: Civil code (1847). (§1139 §1149). Хандах:

<https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1847/en/77869>

Швед улс **энгийн өр** төлбөрийн ангилалд оруулсан байна. Харин Энэтхэгийн хувьд төрийн татвар, шимтгэлийн өрийг доод ангилалд оруулсан нь баталгаат нэхэмжлэгчдийн нөхөн төлбөрийг нэмэгдүүлэх, тэдгээрийн санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах, зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилготой (Juris Corp, 2024).

Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хувьд дийлэнх улс оронд давуу эрхтэй өр төлбөрийн ангилалд багтдаг бөгөөд Швед, Герман, Франц зэрэг улсад хуулийн этгээдийн дампуурлын үед ажилчдын цалин хөлс болон түүнтэй холбоотой өр төлбөрийг хөдөлмөрийн агентлаг, даатгалын сангаар дамжуулан тодорхой хувийг шийдвэрлэх тогтолцоотой бөгөөд энэ тохиолдолд нэхэмжлэл нь тухайн байгууллага руу шилжиж, дарааллын хувьд энгийн өр төлбөртэй ижил эрэмбээр төлөгдөх зохицуулалттай байгаагаар онцлог байна.

2.3. Төрийн байгууллагын бусад өр төлбөртэй холбоотой зохицуулалтууд

Судалгаанд авагдсан улс орнуудын дампуурлын тухай хуульд төрийн байгууллагын өр төлбөр (татвар, нийгмийн даатгалын өрөөс бусад)-ийг “Төрийн байгууллагын нэхэмжлэл” гэсэн ерөнхий томъёолоор оруулсан бөгөөд өр төлбөр барагдуулах дарааллын хувьд харьцангуй доогуур ангилсан байна.

Хүснэгт 5. Төрийн байгууллагын бусад өр төлбөрийн зохицуулалт

Улс	Өр төлбөрийн жагсаалт	Хуулийн зохицуулалт
Америк	Төрийн байгууллагын баталгаагүй өр төлбөрт: - Торгууль, хураамж зэрэг (§726) (Хуульд заасан төрийн байгууллагын өр төлбөрийн дийлэнх нь татварын шинж чанартай өрүүд байгаа бөгөөд эдгээр нь давуу эрхтэй байна)	Энгийн барьцаагүй нэхэмжлэл
Герман	Төрийн байгууллагын баталгаагүй өр төлбөрт: - Төрийн байгууллагаас оногдуулсан торгууль болон захиргааны зөрчилтэй холбоотой ногдуулсан шийтгэлийн нэхэмжлэл (§39) (Хуульд заасан төрийн байгууллагын өр төлбөрийн дийлэнх нь татварын шинж чанартай өрүүд байгаа бөгөөд эдгээр нь мөн адил энгийн нэхэмжлэлийн ангилалд ордог)	Энгийн барьцаагүй нэхэмжлэл
Энэтхэг	Төрийн байгууллагын баталгаагүй өр төлбөрт: - Төв болон муж улсын Засгийн газарт төлөх өр төлбөр (178-р зүйлийн 1(d))	Энгийн барьцаагүй нэхэмжлэл

Эх сурвалж: Судлаачийн боловсруулснаар

Дампуурлын тухай хуулиар төлбөрийн чадваргүй болсон хуулийн этгээдийн төрийн байгууллагын өр төлбөр (татвар, нийгмийн даатгалаас бусад)-ийг зохицуулсан улс орнуудын талаар Хүснэгт 5-д харууллаа. Хуулийн этгээдийн дампуурлын үед ихэвчлэн татвар, нийгмийн даатгалын өр төлбөрт давуу эрх олгодог бөгөөд бусад төрийн байгууллагын өр төлбөрийг энгийн барьцаагүй нэхэмжлэлээр бүртгэн баталгаатай болон давуу эрхтэй өр төлбөрийг барагдуулсны дараа үлдсэн хөрөнгөөр тэнцүү хуваарилах зарчмаар барагдуулдаг байна.

Судалгааны үр дүн

Судалгаанд хамрагдсан улс орнуудын дампуурлын тухай хууль ихэвчлэн нэхэмжлэгчид ээлтэй зохицуулалттай бөгөөд хуулийн этгээдийн төлбөрийн чадваргүй байдлыг тодорхойлохдоо гол төлөв мөнгөн урсгалын шалгуур (cash flow test)-ыг ашиглаж байна. Харин Герман улсын хувьд мөнгөн урсгалын болон балансын шалгуурыг (balance sheet test) хослуулан ашиглаж байгаагаараа онцлогтой байна.

Хуулийн этгээдийн дампуурлын үед үүссэн татвар болон нийгмийн даатгалтай холбоотой өр төлбөрийг ихэвчлэн өр барагдуулах дарааллыг тогтоох замаар зохицуулдаг байна. Судалгаанд хамрагдсан улс орнуудын дунд Америк, Франц болон Индонез улс татварын өр төлбөрт давуу эрх олгодог бол Герман, Швед улсууд татварын өр төлбөрийг энгийн барьцаагүй өрийн ангилалд багтааж, давуу эрхтэй болон баталгаатай өр төлбөрийг бүрэн барагдуулсны дараа төлөгдөхөөр зохицуулсан байна. Харин Энэтхэг улсын хувьд төрийн татвар, шимтгэлийн өрийг хамгийн доод ангилалд оруулсан нь онцлогтой байна.

Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хувьд дийлэнх улс оронд давуу эрхтэй өр төлбөрийн ангилалд хамаардаг бөгөөд Швед, Герман, Франц зэрэг улсад хуулийн этгээдийн дампуурлын үед ажилчдын цалин хөлс болон түүнтэй холбоотой өр төлбөрийг хөдөлмөрийн агентлаг, даатгалын сангаар дамжуулан тодорхой хэмжээгээр барагдуулах тогтолцоотой байна. Энэ тохиолдолд нэхэмжлэх эрх нь тухайн байгууллагад шилжиж, дарааллын хувьд энгийн өр төлбөрийн зэрэглэлд багтан төлөгддөг зохицуулалттай байна.

Мөн судалгаанд хамрагдсан улс орнуудын нийтлэг зохицуулалтаар татвар болон нийгмийн даатгалаас бусад төрийн байгууллагын өр төлбөрийг энгийн барьцаагүй өрийн ангилалд багтаан, бүх баталгаатай болон давуу эрхтэй өр төлбөрийг бүрэн барагдуулсны дараа бусад энгийн нэхэмжлэлүүдтэй адил тэнцүү хуваарилах байдлаар зохицуулсан байна.

НОМ ЗҮЙ

Н.Баярмаа. (2017). Дампуурлын эрх зүйн зохицуулалтын харьцуулсан судалгаа.

ADP Counsellors at Law. (2020). Overview of Bankruptcy Law in Indonesia.

Хандах:

https://www.adplaws.com/assets/file/1625733402_2020_04_14_Legal%20Overview_Bankruptcy%20Law%20in_Indonesia.pdf. Хандсан огноо: 2025-04-24

CMS Germany. (2024). Restructuring and insolvency law in Germany.

Хандах: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=a68d99df-66b7-4c08-8fd2-ed3dd6941580#:~:text=Illiquidity%20occurs%20if%20a%20debtor,debtor%20has%20stopped%20making%20payments>

[aking%20payments](https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=a68d99df-66b7-4c08-8fd2-ed3dd6941580#:~:text=Illiquidity%20occurs%20if%20a%20debtor,debtor%20has%20stopped%20making%20payments)

Хандсан огноо: 2025-04-24

CMS Legal. (2024). Restructuring and insolvency law in Sweden.

Хандах: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=90aea546-08d8-4864-92ff-8ff381c23b8b>

Хандсан огноо: 2025-04-24

European Commission. (2019). Study on the differences between bank insolvency laws and on their potential harmonisation.

Хандах: https://finance.ec.europa.eu/publications/study-differences-between-bank-insolvency-laws-and-their-potential-harmonisation_en

Хандсан огноо: 2025-04-24

ibclaw.in. (2018). Insolvency and Bankruptcy Code, 2016: Definitions.

Хандах: <https://ibclaw.in/section-3-definitions-under-insolvency-and-bankruptcy-code-2016-ibc-2016-part-i-preliminary/#:~:text=Section%203%20of%20IBC%20-,debt%20when%20whole%20or>

Хандсан огноо: 2025-04-24

ICLG. (2024). Restructuring & Insolvency Laws & Regulations France 2024-2025.

Хандах: <https://iclg.com/practice-areas/restructuring-and-insolvency-laws-and-regulations/france>

Хандсан огноо: 2025-04-24

ICLG. (2024). Restructuring & Insolvency Laws & Regulations Germany 2024-2025.

Хандах: <https://iclg.com/practice-areas/restructuring-and-insolvency-laws-and-regulations/germany>

Хандсан огноо: 2025-04-24

ICLG. (2024). Restructuring & Insolvency Laws & Regulations India 2024-2025.

Хандах: <https://iclg.com/practice-areas/restructuring-and-insolvency-laws-and-regulations/india>

Хандсан огноо: 2025-04-24

ICLG. (2024). Restructuring & Insolvency Laws & Regulations Indonesia 2024-2025.

Хандах: <https://iclg.com/practice-areas/restructuring-and-insolvency-laws-and-regulations/indonesia>

Хандсан огноо: 2025-04-24

ICLG. (2024). Restructuring & Insolvency Laws & Regulations Sweden 2024-2025.

Хандах: <https://iclg.com/practice-areas/restructuring-and-insolvency-laws-and-regulations/sweden>

Хандсан огноо: 2025-04-24

ICLG. (2024). Restructuring & Insolvency Laws & Regulations USA 2024-2025.

Хандах: <https://iclg.com/practice-areas/restructuring-and-insolvency-laws-and-regulations/usa>

Хандсан огноо: 2025-04-24

ICLG. (2024). Restructuring & Insolvency.

Хандах: <https://iclg.com/search?query=insolvency&g-recaptcha-response=>

Хандсан огноо: 2025-04-24

Juris Corp. (2024). Varied hues of Government dues under IBC.

Хандах: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=06361356-e132-4738-a36f-3d6c262ba4f4>

Хандсан огноо: 2025-04-24

Mohd Hafiy Nawwaf. (2024). Bankruptcy Law In Indonesia.

Хандах: https://www.researchgate.net/publication/378100021_Bankruptcy_Law_In_Indonesia

Хандсан огноо: 2025-04-24

Siregar Setiawan Manalu Partnership. (2024). In brief: liquidation and reorganisation processes in Indonesia.

Хандах: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=b28fe465-8829-4a73-904c-3398479f93ae#:~:text=.lack%20security%20or%20preferential%20status>

Хандсан огноо: 2025-04-24

The Federal Lawyer. (2018). Focus on Bankruptcy Law.

Хандах: <https://www.fedbar.org/wp-content/uploads/2018/08/Focus-on-Bankruptcy-Law-pdf-1.pdf#:~:text=,the%20subject%20of%20a>

Хандсан огноо: 2025-04-24

White & Case LLP. (2023). In review: insolvency law, policy and procedure in France.

Хандах: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=b7fae0c5-8690-45b0-b6ed-a5ced51bfaae>

Хандсан огноо: 2025-04-24